

СТАНОВИЩЕ

от

проф. Боряна Туманова, доктор

на дисертационен труд за присъждане на образователната и научна степен

“Доктор”, област на висше образование: 7.6 Спорт,

НСА „Васил Левски“

Научна специалност: Теория и методология на спортната наука

Факултет: Обществено здраве, здравни грижи и туризъм

Катедра: Водни спортове

Автор: Николай Георгиев Кръстев - докторант

Тема: *Социално-културни промени в плувните спортове в България до 1944 г*

Научен ръководител: доц. Йордан Донев, доктор

Представени от кандидата в конкурса са:

- Дисертационен труд
- Автореферат
- Научни публикации в реферирани издания по темата на дисертацията- 4 броя

I. Обща характеристика на дисертационния труд

Дисертационният труд на докторант Николай Кръстев, на тема „Социално-културни промени в плувните спортове в България до 1944 г“, е посветен на слабо изследван, но изключително значим проблем от историята и теорията на спорта и телесната култура в България. Темата е актуална както от научно-историографска гледна точка, така и в контекста на съвременните дискусии за социалната мисия, ценностите и културната роля на спорта.

Трудът е разработен в рамките на докторска програма „Теория и методология на спортната наука“ и се вписва убедително в научното направление „Спорт“, като разширява и задълбочава знанията за формирането на плуването и плувните спортове като социално-културно явление в България от Освобождението до 1944 г.

Обемът на дисертацията (205 стр), нейната логическа структура и вътрешна последователност отговарят напълно на изискванията за докторски труд. Дисертационният труд съдържа 11 таблици и 15 снимки и илюстрации, представени в Приложение № 4. Библиографията на дисертационния труд включва 416 литературни и документални източника, което свидетелства за задълбочена проучвателна работа и висока научна култура на докторанта.

Актуалност и значимост на изследвания проблем

Актуалността на дисертационното изследване се обуславя от няколко основни фактора. От една страна, плуването и плувните спортове заемат особено място в системата на телесната култура поради своя животоспасяващ, възпитателен и социален характер. От друга страна, историческите и социално-културните процеси, довели до тяхното институционализиране в България до 1944 г., остават фрагментарно изследвани в научната литература.

Докторантът аргументирано показва, че именно дейността на СБГД „Юнак“, Българския народен морски сговор и Българската национална спортна федерация формира специфичен модел на развитие на плуването, в който се преплитат патриотични, възпитателни, здравни и културни функции. Анализът на тези процеси е особено ценен на фона на съвременните деформации в социално-културната природа на спорта, свързани с комерсиализацията и загубата на първоначалните му ценности.

В този смисъл трудът има не само историческа, но и ясно изразена теоретична и социална актуалност.

Цел, задачи, обект и методика на изследването

Целта на дисертационния труд е ясно и коректно формулирана – да се изяснят социално-културните промени и функции, съпътстващи навлизането и развитието на плуването и плувните спортове в България до 1944 г.

Поставените изследователски задачи са логически свързани с целта и обхващат:

- историко-аналитичен преглед на европейските системи за телесно възпитание;
- проследяване на зараждането и институционализирането на плуването в България;
- анализ на ролята на основните обществени организации;
- периодизация на развитието на плуването и плувните спортове;
- извеждане на социално-културните характеристики и функции на разглеждания процес.

Обектът и предметът на изследването са ясно дефинирани и съответстват на заявените цели. Методиката включва адекватен набор от исторически, сравнителни, структурно-функционални и системно-аналитични методи, което позволява пълноценно интерпретиране на изворовия материал.

Научни резултати и приноси

Дисертационният труд се отличава с ясно изразени научни и научно-приложни приноси, сред които могат да бъдат открити:

Първото цялостно и систематизирано изследване на социално-културните промени в плуването и плувните спортове в България до 1944 г.

Въвеждане и аргументиране на понятието „организирано плуване“ като инструмент за по-прецизна периодизация на процеса.

Обогатяване на спортната историография чрез използване на значителен обем първични архивни източници, периодика и слабо познати документи.

Изясняване на социално-културните функции на плуването – социална, възпитателна, приложна, оздравителна и спортна – в български исторически контекст.

Поставяне на развитието на плувните спортове в България в европейски контекст, като се открояват сходства и специфики.

Тези приноси имат трайна стойност както за историята на спорта, така и за теорията на телесната култура.

Стил, език и научна култура

Трудът е написан на ясен, научно коректен и аргументиран език. Терминологичният апарат е прецизно изяснен, а дефинициите са подкрепени с авторитетни научни източници. Цитатите са коректно подбрани и умело вплетени в авторския анализ.

Структурата на изложението е логична и последователна, а преходите между отделните глави и параграфи са добре аргументирани.

Заклучение и оценка

В заключение може да се заяви, че дисертационният труд на Николай Кръстев представлява завършено, оригинално и научно стойностно изследване, което напълно отговаря на изискванията за присъждане на образователната и научна степен „доктор“.

Докторантът демонстрира задълбочени познания по проблематиката, умение за самостоятелно научно изследване и способност за аналитично и критично мислене.

Не откривам форми на плагиатство, несъмнено трудът е реализиран от автора и показва компетентност в тази област.

На основание изложеното, давам положително становище и предлагам на уважаемото научно жури да присъди на Николай Георгиев Кръстев образователната и научна степен „доктор“ в област 7. „Здравеопазване и спорт“, професионално направление 7.6 „Спорт“

05.02.2026 г.

проф. Боряна Туманова, доктор

OPINION

by
Prof. Boryana Tumanova, PhD

on a dissertation submitted for the award of the educational and scientific degree
“Doctor (PhD)”

Field of Higher Education: 7.6 Sport
National Sports Academy “Vassil Levski”

Scientific Specialty: Theory and Methodology of Sport Science
Faculty: Public Health, Health Care and Tourism
Department: Water Sports

Author: Nikolay Georgiev Krastev – doctoral candidate

Dissertation Title:

“Socio-Cultural Changes in Aquatic Sports in Bulgaria up to 1944”

Supervisor: Assoc. Prof. Yordan Donev, PhD

Documents submitted by the candidate:

- Dissertation manuscript
- Abstract of the dissertation
- Scientific publications in refereed journals on the topic of the dissertation - 4 issues

General Characteristics of the Dissertation

The dissertation submitted by doctoral candidate Nikolay Krastev, entitled “Socio-Cultural Changes in Aquatic Sports in Bulgaria up to 1944”, addresses a poorly studied yet highly significant problem in the history and theory of sport and physical culture in Bulgaria. The topic is relevant both from a scientific-historiographical perspective and in the context of contemporary discussions concerning the social mission, values, and cultural role of sport.

The study has been developed within the doctoral programme “Theory and Methodology of Sport Science” and fits convincingly within the scientific field of Sport, expanding and deepening knowledge on the formation of swimming and aquatic sports as a socio-cultural phenomenon in Bulgaria from the Liberation to 1944.

The volume of the dissertation (205 pages), its logical structure, and internal coherence fully comply with the requirements for a doctoral thesis. The dissertation contains 11 tables and 15 photographs and illustrations presented in Appendix No. 4. The bibliography includes 416 literary and documentary sources, which demonstrates thorough research activity and a high level of scientific competence on the part of the doctoral candidate.

Relevance and Significance of the Research Problem

The relevance of the dissertation research is determined by several key factors. On the one hand, swimming and aquatic sports occupy a special place within the system of physical culture due to their life-saving, educational, and social character. On the other hand, the historical and socio-cultural processes that led to their institutionalization in Bulgaria up to 1944 remain fragmentarily studied in the scientific literature.

The doctoral candidate convincingly demonstrates that the activities of the Union of Bulgarian Gymnastic Societies “Yunak”, the Bulgarian National Maritime Union, and the Bulgarian National Sports Federation shaped a specific model of swimming development, combining patriotic, educational, health-related, and cultural functions. The analysis of these processes is particularly valuable in light of contemporary distortions in the socio-cultural nature of sport related to commercialization and the loss of its original values.

In this sense, the dissertation possesses not only historical importance but also clear theoretical and social relevance.

Aim, Objectives, Object, and Methodology of the Study

The aim of the dissertation is clearly and correctly formulated – to elucidate the socio-cultural changes and functions accompanying the introduction and development of swimming and aquatic sports in Bulgaria up to 1944.

The research objectives are logically related to the aim and include:

a historical-analytical review of European systems of physical education;

tracing the emergence and institutionalization of swimming in Bulgaria;

analysis of the role of the main public organizations;

periodization of the development of swimming and aquatic sports;

identification of the socio-cultural characteristics and functions of the examined process.

The object and subject of the research are clearly defined and correspond to the stated objectives. The methodology includes an adequate set of historical, comparative, structural-functional, and system-analytical methods, which allows for a comprehensive interpretation of the source material.

Scientific Results and Contributions

The dissertation is distinguished by clearly defined scientific and applied contributions, among which the following may be highlighted:

The first comprehensive and systematic study of socio-cultural changes in swimming and aquatic sports in Bulgaria up to 1944.

The introduction and substantiation of the concept of “organized swimming” as a tool for a more precise periodization of the process.

Enrichment of sports historiography through the use of a significant volume of primary archival sources, periodicals, and little-known documents.

Clarification of the socio-cultural functions of swimming – social, educational, applied, health-related, and sporting – within the Bulgarian historical context.

Positioning the development of aquatic sports in Bulgaria within the European context, highlighting both similarities and specific national characteristics.

These contributions possess lasting value for both the history of sport and the theory of physical culture.

Style, Language, and Scientific Culture

The dissertation is written in a clear, scientifically accurate, and well-argued language. The terminological apparatus is precisely defined, and the definitions are supported by authoritative scientific sources. Citations are appropriately selected and skillfully integrated into the author’s analysis.

The structure of the exposition is logical and consistent, and the transitions between chapters and sections are well substantiated.

Conclusion and Evaluation

In conclusion, it can be stated that the dissertation of Nikolay Krastev represents a complete, original, and scientifically valuable study, fully meeting the requirements for the award of the educational and scientific degree “Doctor (PhD)”.

The doctoral candidate demonstrates in-depth knowledge of the research topic, the ability to conduct independent scientific research, and strong analytical and critical thinking skills.

I do not identify any forms of plagiarism; the dissertation has undoubtedly been produced by the author and demonstrates professional competence in the field.

Based on the above, I give a positive evaluation and propose that the esteemed scientific jury award Nikolay Georgiev Krastev the educational and scientific degree “Doctor (PhD)” in Field 7 “Health Care and Sport”, Professional Field 7.6 “Sport”.

Date: 05. 02. 2026

Prof. Boryana Tumanova, PhD